

učenik svršava i opetuje opću povijest za maturu, kao i uči povijest Crkve koja, ako je sistematsko-školski obrađena, većinom nije ništa drugo nego opetovanje onoga što je učeniku već poznato iz opće povijesti; te sav trud učenika sastoji u zaludnom, beskorisnom dopunjivanju i memorisanju imena i data. Katić je s tim prekinuo. On je srednjo-školski profesor opće povijesti; kao takav vrlo dobro pozna školske prilike, te ne samo da nije čudo što je on prekinuo sa dosadašnjom praksom učenja crkvene povijesti nego on je to i morao iz pedagoških i didaktičkih motiva. Katić pri sastavu ovog udžbenika pretpostavlja hronološko znanje fakata opće povijesti, te gradivo većinom obrađuje sintetično. Ovako će učenik upoznati novi, toliko potrebni, sintetični način učenja školskog predmeta, što mu inače u srednjoj školi nije omogućeno; k tomu, ovaj način pobudiće zanimanje kod učenika za sam predmet, i u velike pomoći tačnom i ispravnom shvatanju razvoja nutarnjih i vanjskih crkvenih prilika. Osim toga auktor ovakvom obradom riješio se velikog balasta, t. j. svega onoga gradiva kojega pri sistematskoj obradbi nebi mogao da izostavi. Zato, makar je to školski udžbenik, u njemu je gradivo opširno te će dobro doći ne samo učeniku nego i svakomu drugomu. Tim više što je pisac osobitu pažnju posvetio i detaljno obradio našu domaću crkvenu povijest — gl. XV—XVII, XXI, XXIII, XXV, XXVI, XXVII, XL—XLII i XLV i to po najnovijim rezultatima do kojih mnogomu, i te kako, teško je doći a u interesu su nauke i vjere.

Napokon ovaj udžbenik radi ispravnog jezika i odličnog stila, kakva je osobito u školskim udžbenicima teško naći, biće od velike koristi i u jezičnom vježbanju.

Pojedine sitne nehotimične omaške lako će svatko i sam ispraviti.

Dr. M. Barada.

Vrela i prinosi. Zbornik za povijest Isusovačkoga reda u hrvatskim krajevima. Svezak 2. Sarajevo 1933. Uredio dr. Miroslav Vanino D. J.

Str. 1—25 urednik piše životopis glasovitoga leksikografa Jakova Mikalje (1601—1654) koji je izdao prvi naš rječnik »Blago jezika slovinškoga« u Lorežu-Ankoni 1649—1651. Životopis pisan je na dokumentima koja donosi na str. 26 do 43. Ante Šimčik »Dvije kazališne cedulje školskih predstava zagrebačkih iz XVIII stoljeća« str. 44—52. Uz kratak osvrt preštampana cedulje predstave Paradysus Alaodini, održane ludis saturnalibus, veljače 1728, i druge o Orestu i Piladu igrane mjeseca lipnja nepoznate godine. Auktor tvrdi da su ludis saturnalibus poklade, to jest 2. februara g. 1728; dok te godine pokladi nisu bili na 2/2 nego istom od 7 do 9 veljače. Str. 52—102 nastavlja urednik izdavanjem »Misijska izvješća XVII i XVIII vijeka«; dokumenta crpljena iz bečkog i rimskog Isusovačkog arhiva. Str. 103—118 urednik u članku »Ferdinand Konšćak, misijonar i geograf Kalifornije« popunjuje životopis tog znamenitog našeg čovjeka, dokumentarno utvrđujući hronologijske podatke, čiji je životopis napisao engleski D. M. Krmpotić god. 1923. Str. 119—121 urednik dokazuje da postoje dva izdanja Kašićeva »Perivoja od Dievstva«, i to god. 1625 u Rimu a 1628 u Mlecima, Str. 122—164 »Prinosi povijesti varaždinske

gimnazije XVII i XVIII vijeka«. Urednik na temelju arhivske grade utvrđuje da je obuka na varažd. gimn. započela škol. god. 1636/7; zatim kada i kako su sazidane zgrade kolegija i gimnazije; o legatu grofa K. F. Trauttmansdorffa i o materijalnom stanju kolegija g. 1770; razni podaci o radu nastavnika, disciplini; statistiku daka za više godina i t. d. Na svršetku str. 165—168 index. Kao što je i svrha ovog Zbornika, gradivo se tiče članova Družbe Isusove, bilo u našim stranama bilo vani ali podrijetlom iz naših strana, i zato ove edicije su važne za našu kulturnu historiju.

Dr. M. Barada.

Ehrle, Kardinal Franz, S. J., *Die Scholastik und ihre Aufgaben in unserer Zeit*, 2. Aufl. v. Franz Pelster S. J. Freiburg im Bressgau 1933. Herder. Cijena 3.20 M.

Ovaj spis Kard. Ehrlea, koji je prvi puta objavljen 1918., izdao je u nešto prerađenom i povećanom izdanju, po želji samoga pisca Fr. Pelster. Radi lakšeg pregleda razdijelio je izdavač ovo drugo izdanje na poglavlja, a uz to je uzeo u obzir i djela, koja su zadnji decenij izašla o skolastici. Na koncu knjige su dodani izvaci iz dokumenata papa i nekih drugih pisaca o skolastici.

Skolastiku, kao historijsku pojavu karakterizuju dvije stvari: kršćanska objava i aristotelaska filozofija. Za skolastičku teologiju je kršč. objava izvor i predmet, a za filozofiju izvanjska norma, dok je opet aristotelaska filozofija glavni izvor skolastičke filozofije, a pomagalo za teologiju.

U knjizi je prikazana karakteristika skol. filozofije u doba njezinog najvećeg cvata za Tome Akvinskoga, zatim razlozi njezine dekadense u 14. i 15. stolj. te njezina obnova, koju su započeli u 16. stolj. najprije Dominikanci, a prihvatili Isusovci, izabravši sv. Tomu za svoga glavnog učitelja u teologiji i filozofiji.

Knjiga kard. Ehrlea može izvrsno poslužiti svima, koji žele, da na kratak i lako shvatljiv način upoznaju ne samo glavne značajke skolastičke filozofije od njezinih prvih početaka, nego da upoznadu i njezinu sadašnju zadaću u vezi sa modernom znanošću i njezinim potrebama. J. L.

Mariani (P. Bernardus M., O. S. B. M. V.) *Philosophiae Christianae Institutiones in usum adolescentium*. Vol. I. Logica et Metaphysica generalis. In - 8 max., 1932. p. XXVIII—334. L. 15.. Vol. II. Philosophia naturalis, Psychologia et Metaphysica specialis. In - 8 max. 1933, pag. XXXII—748. L. 30. Marietti, Torino.

Autor nema nakane da u ovim svojim priručnicima iznese nešto nova, a niti ne daje neke posve nove poglede na pojedine filozofijske probleme već želi, da slušačima filozofije, napose bogoslovima, poda u što lakšoj i preglednijoj formi ustaljene principe skolastičke filozofije.

U svom izlaganju slijedi poglavito nauku sv. Tome, te se kloni svakog suvišnog iznošenja raznih mišljenja drugih filozofa. Čini to tek u ograničenoj formi, koliko naime drži, da je to potrebno za bolje shvaćanje i razumijevanje skolastičkog stanovišta.

Prvi svezak sadržaje Logiku, Kritiku i Ontologiju, a drugi Kosmologiju, Psihologiju i Teodiceju.